Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

25. januar 2017 [1]

»Præjudiciel forelæggelse — direktiv 2004/48/EF — artikel 13 — intellektuel og industriel ejendomsret — tilsidesættelse — beregning af erstatning — lovgivningen i en medlemsstat — beløb svarende til det dobbelte af de gebyrer, som normalt skal betales«

I sag C-367/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) ved afgørelse af 15. maj 2015, indgået til Domstolen den 14. juli 2015, i sagen:

Stowarzyszenie »Oławska Telewizja Kablowa«

mod

Stowarzyszenie Filmowców Polskich,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.L. da Cruz Vilaça, og dommerne M. Berger (refererende dommer), A. Borg Barthet, E. Levits og F. Biltgen,

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 14. juli 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Stowarzyszenie »Oławska Telewizja Kablowa« ved radcowie prawni R. Comi og A. Comi

— Stowarzyszenie Filmowców Polskich ved adwokaci W. Kulis og E. Traple

— den polske regering ved B. Majczyna, M. Drwięcki og M. Nowak, som befuldmægtigede

— den græske regering ved A. Magrippi og E. Tsaousi, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved C. Pesendorfer og M.G. Eberhard, som befuldmægtigede

1 — * Processprog: polsk.

— Europa-Kommissionen ved J. Hottiaux og M.F. Wilman, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 24. november 2016,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT 2004, L 157, s. 45, berigtiget i EUT 2004, L 195, s. 16).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Stowarzyszenie »Oławska Telewizja Kablowa«, Oława (Polen) (herefter »OTK«) og Stowarzyszenie Filmowców Polskich, Warszawa (Polen) (herefter »SFP«) vedrørende tilsidesættelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Retsforskrifter

International ret

3 Artikel 1, stk. 1, i aftale om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPs) af 15. april 1994 (EFT 1994, L 336, s. 214, herefter »TRIPs-aftalen«), som udgør bilag 1 C til overenskomsten om oprettelse af Verdenshandelsorganisationen (herefter »WTO«) (EFT 1994, L 336, s. 3), bestemmer:

»Medlemmerne sætter bestemmelserne i denne aftale i kraft. Medlemmerne kan, men er ikke forpligtet dertil, gennemføre en mere omfattende beskyttelse i deres lovgivning, end det er krævet i denne aftale, forudsat at en sådan beskyttelse ikke strider mod bestemmelserne i denne aftale. […]«

4 Artikel 19 i Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker (Paris-akten af 24.7.1971), i den affattelse, der følger af ændringen af 28. september 1979 (herefter »Bernerkonventionen«), bestemmer:

»Denne konventions bestemmelser forhindrer ikke, at der gøres krav på, at bestemmelser om en videregående beskyttelse bringes i anvendelse, når sådanne bestemmelser måtte være hjemlet i et unionslands lovgivning.«

5 Artikel 2, stk. 2, i den internationale konvention om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender, vedtaget i Rom den 26. oktober 1961 (herefter »Romkonventionen«), fastsætter følgende:

»National behandling skal tilstås under iagttagelse af den beskyttelse, der specielt er sikret og de begrænsninger, som specielt foreskrives i denne konvention.«

EU-retten

6 3., 5.-7., 10. og 26. betragtning til direktiv 2004/48 har følgende ordlyd:

»(3) Uden effektive midler til at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder mindskes interessen […] for innovation og kreativitet, og investeringerne vil falde. Det er derfor nødvendigt at sikre, at de materielle regler om intellektuel ejendomsret […] reelt anvendes i [Unionen]. I den henseende er midlerne til at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder afgørende for et velfungerende indre marked.

[…]

(5) TRIPs-aftalen indeholder bl.a. bestemmelser om midler til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, der udgør fælles, internationalt gældende regler, som anvendes i alle medlemsstater. Dette direktiv bør ikke berøre medlemsstaternes internationale forpligtelser, herunder deres forpligtelser i henhold til TRIPs-aftalen.

(6) Der findes herudover internationale konventioner, som alle medlemsstaterne har tiltrådt, og som også indeholder bestemmelser om midler til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Det gælder bl.a. Pariserkonventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret, Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker og Romkonventionen om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender.

(7) De høringer, som Kommissionen har foretaget vedrørende dette spørgsmål, viser, at der til trods for TRIPs-aftalen stadig er store forskelle medlemsstaterne imellem med hensyn til midlerne til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder. Det varierer således betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden, hvilke regler der gælder for de foreløbige foranstaltninger, der bl.a. træffes for at sikre bevismateriale, for udmåling af erstatning, og for behandling af sager med påstand om at bringe krænkelser af den intellektuelle ejendomsret til ophør. I visse medlemsstater findes der ikke foranstaltninger, procedurer og retsmidler som f.eks. retten til information og tilbagekaldelse for den krænkende parts regning af de omtvistede varer, der er bragt i handelen.

[…]

(10) Formålet med dette direktiv er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked.

[…]

(26) Med henblik på at erstatte det tab, der er påført som følge af en krænkelse begået af en krænkende part, der vidste eller havde rimelig grund til at vide, at hans aktiviteter udgjorde en krænkelse, bør der ved udmålingen af erstatningen til rettighedshaveren tages hensyn til alle relevante aspekter som f.eks. rettighedshaverens tab af fortjeneste eller den krænkende parts uberettigede fortjeneste samt i givet fald det ikke-økonomiske tab, der er påført rettighedshaveren. Hvis det f.eks. er vanskeligt at bestemme størrelsen af det faktiske tab, kan erstatningen alternativt beregnes på grundlag af f.eks. de gebyrer og afgifter, som den krænkende part skulle have betalt, hvis han havde anmodet om tilladelse til at anvende den pågældende intellektuelle ejendomsrettighed. Formålet er ikke at indføre en pligt til at fastsætte en erstatning, der har karakter af straf, men at give mulighed for en erstatning på et objektivt grundlag, hvor der samtidig tages hensyn til rettighedshaverens udgifter til f.eks. påvisning og efterforskning af krænkelsen.«

7 Artikel 2 i direktiv 2004/48 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i EU-lovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse i overensstemmelse med artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i fællesskabsretten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.

[…]

3. Dette direktiv berører ikke:

[…]

b) medlemsstaternes forpligtelser i henhold til internationale konventioner, navnlig TRIPs-aftalen, herunder forpligtelserne i relation til strafferetlige procedurer og sanktioner

[…]«

8 Dette direktivs artikel 3 med overskriften »Almindelige bestemmelser« har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne fastsætter de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af dette direktiv. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler skal være fair og rimelige, de må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og de må ikke indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser.

2. Foranstaltningerne og retsmidlerne skal ligeledes være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.«

9 Nævnte direktivs artikel 13, stk. 1, der har overskriften »Erstatning«, bestemmer:

»Medlemsstaterne sikrer, at de kompetente retslige myndigheder på begæring af den forurettede pålægger den krænkende part, der vidste eller med rimelighed burde vide, at hans aktiviteter medførte en sådan krænkelse, at betale rettighedshaveren en erstatning, der står i rimeligt forhold til det tab, denne har lidt som følge af krænkelsen.

Når de retslige myndigheder fastsætter erstatningen:

a) skal de tage hensyn til alle relevante aspekter, såsom negative økonomiske konsekvenser, herunder tabt fortjeneste, som den forurettede har lidt, den krænkende parts uberettigede fortjeneste og, når det er hensigtsmæssigt, andre elementer end de økonomiske, f.eks. den ikke-økonomiske skade, rettighedshaveren har lidt som følge af krænkelsen

b) eller de kan, som et alternativ til litra a), når det er hensigtsmæssigt, fastsætte erstatningen til et fast beløb på grundlag af elementer, der som minimum svarer til størrelsen af de gebyrer eller afgifter, som den krænkende part skulle have betalt, hvis han havde anmodet om tilladelse til at anvende den pågældende intellektuelle ejendomsrettighed.«

Polsk ret

10 Artikel 79, stk. 1, i ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych (lov om ophavsret og tilsvarende rettigheder) af 4. februar 1994 (konsolideret udgave, Dz. U. af 2006, nr. 90, position 631), i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for anlæggelsen af hovedsagen (herefter »UPAPP«), bestemte:

»(1) En indehaver af ophavsrettigheder, der er genstand for krænkelse, kan af den krænkende part kræve:

[…]

3. at der ydes erstatning af det lidte tab:

a) på grundlag af almindelige ophavsretlige principper eller

b) ved betaling af et beløb, der svarer til det dobbelte eller, i tilfælde af forsætlig krænkelse af de pågældende ophavsrettigheder, det tredobbelte af det passende vederlag, som den krænkende part skulle have betalt, hvis indehaveren på det tidspunkt, hvor kravet om vederlag blev fremsat, havde givet tilladelse til at anvende værket

[…]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11 SFP er en organisation, som er godkendt til kollektivt at forvalte ophavsrettigheder i Polen, og som har beføjelse til at forvalte og beskytte ophavsrettighederne til audiovisuelle værker. OTK udsender for sit vedkommende tv-programmer via kabelnettet i byen Oława (Polen).

12 Efter ophævelsen, den 30. december 1998, af en licensaftale, som fastsatte reglerne for vederlag mellem parterne i hovedsagen, fortsatte OTK med at anvende værker, som var beskyttet af ophavsret, og indgav en anmodning til Komisja Prawa Autorskiego (det polske ophavsretsnævn) om i det væsentlige at fastsætte vederlaget for brug af de ophavsrettigheder, der forvaltes af SFP. Ved en afgørelse af 6. marts 2009 fastsatte dette nævn det nævnte vederlag til 1,6% af den nettoindtægt, eksklusive moms, som OTK havde i forbindelse med foreningens viderespredning af værker via kabel-tv, med undtagelse af visse udgifter, som sidstnævnte afholdt. OTK foretog selv en beregning af det skyldige beløb på dette grundlag og udbetalte et beløb på 34 312,69 PLN (ca. 7 736,11 EUR) til SFP for indtægter oppebåret i perioden fra 2006 til 2008.

13 Den 12. januar 2009 anlagde SFP et søgsmål mod OTK, hvorunder organisationen på grundlag af bl.a. UPAPP's artikel 79, stk. 1, nr. 3, litra b), nedlagde påstand om, at det indtil indgåelsen af en ny licensaftale blev forbudt OTK at videresprede beskyttede audiovisuelle værker, samt om, at sidstnævnte tilpligtedes at betale et beløb på 390 337,50 PLN (ca. 88 005,17 EUR), med tillæg af lovbestemte renter.

14 Ved dom af 11. august 2009 pålagde Sąd Okręgowy we Wrocławiu (den regionale domstol i Wrocław, Polen) OTK at betale SFP et beløb på 160 275,69 PLN (ca. 36 135,62 EUR), med tillæg af lovbestemte renter, og frifandt i øvrigt i det væsentlige sagsøgte. De appeller, som blev iværksat af parterne i hovedsagen, blev forkastet, hvorefter disse hver især iværksatte kassationsappel. Ved dom af 15. juni 2011 hjemviste Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) imidlertid sagen til fornyet behandling ved Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (appeldomstol i Wrocław, Polen), som den 19. december 2011 afsagde en ny dom. Denne sidstnævnte dom blev ligeledes ophævet af Sąd Najwyższy (øverste domstol) i

forbindelse med en kassationsappel, og sagen blev på ny hjemvist til Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (appeldomstol) med henblik på fornyet behandling. Den dom, som herefter blev afsagt af sidstnævnte retsinstans, var genstand for en kassationsanke anlagt af OTK.

15 Sąd Najwyższy (øverste domstol), som i forbindelse med sidstnævnte kassationsanke skal behandle sagen for tredje gang, er i tvivl om, hvorvidt UPAPP's artikel 79, stk. 1, nr. 3, litra b), er forenelig med artikel 13 i direktiv 2004/48. Denne bestemmelse i UPAPP fastsætter nemlig mulighed for, på anmodning af en indehaver af ophavsrettigheder, der er genstand for krænkelse, en erstatning ved betaling af et beløb, der svarer til det dobbelte eller det tredobbelte af det passende vederlag. Den nævnte bestemmelse indeholder således en form for sanktion.

16 I øvrigt overvejer den forelæggende ret, om det for den erstatning, der er fastsat i direktiv 2004/48, til indehaveren af en ophavsret er et krav, at denne indehaver fører bevis for den omstændighed, som har givet anledning til tabet, det lidte tab og dets omfang, årsagsforbindelsen mellem de omstændigheder, der har givet anledning til tabet, og selve tabet samt for, at den person, der har foretaget krænkelsen, har foretaget en forsætlig krænkelse.

17 Under disse omstændigheder har Sąd Najwyższy (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 13 i […] direktiv 2004/48[…] fortolkes således, at en indehaver af ophavsrettigheder, der er genstand for krænkelse, kan kræve erstatning i henhold til almindelige ophavsretlige principper for den skade, som den pågældende har lidt, eller betaling af et beløb, der svarer til det dobbelte eller i tilfælde af forsætlig krænkelse det tredobbelte af det passende vederlag, uden at det er nødvendigt at godtgøre, at der er lidt et tab, og at der foreligger årsagsforbindelse mellem det forhold, der har forvoldt krænkelsen af ophavsrettigheden, og det lidte tab, når det fremgår af artikel 13 i direktiv 2004/48, at retten fastsætter erstatningen under hensyntagen til de aspekter, der er nævnt i artikel 13, stk. 1, litra a), og at den udelukkende som et alternativ, når det er hensigtsmæssigt, kan fastsætte erstatningen til et fast beløb på grundlag af de elementer, der er nævnt i direktivets artikel 13, stk. 1, litra b)? Er det i overensstemmelse med […] artikel 13 [i direktiv 2004/48] på begæring af den berørte part at tildele erstatning med et fast beløb, der er fastsat på forhånd, og som udgør det dobbelte eller det tredobbelte af det passende vederlag, når der henses til, at det fremgår af 26. betragtning til direktivet, at direktivets formål ikke er at indføre en pligt til at fastsætte en erstatning, der har karakter af straf?«

Om det præjudicielle spørgsmål

18 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 13 i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter indehaveren af en ophavsret, der er genstand for krænkelse, kan vælge at kræve af den person, som har krænket denne ret, enten at erstatte det tab, som førstnævnte har lidt, under hensyn til alle relevante aspekter i det foreliggende tilfælde, eller at betale et beløb svarende til det dobbelte eller, i tilfælde af forsætlig krænkelse, det tredobbelte af det passende vederlag, som skulle have været betalt ved en tilladelse til at anvende det pågældende værk, uden at indehaveren skal godtgøre det faktisk lidte tab, og at der er årsagsforbindelse mellem det forhold, der har forvoldt denne krænkelse, og det lidte tab.

19 Indledningsvis præciseres, at den i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelse, dvs. UPAPP's artikel 79, stk. 1, nr. 3, litra b), efter vedtagelsen af forelæggelsesafgørelsen i denne sag er blevet erklæret delvis forfatningsstridig ved en dom af 23. juni 2015 afsagt af Trybunał Konstytucyjny (forfatningsdomstol, Polen), for så vidt som denne bestemmelse gjorde det muligt for indehaveren af en ophavsret, der er genstand for krænkelse, i tilfælde af en forsætlig krænkelse at kræve betaling af et beløb svarende til det tredobbelte af et passende vederlag. Eftersom afgørelsen fra Trybunał

Konstytucyjny (forfatningsdomstol) har tilbagevirkende kraft, er det præjudicielle spørgsmål, for så vidt som det vedrører en lovgivning, som er erklæret forfatningsstridig, således blevet hypotetisk og må følgelig afvises fra realitetsbehandling.

20 Eftersom den forelæggende ret ikke desto mindre har opretholdt sit præjudicielle spørgsmål, må dette herefter forstås således, at det ønskes afgjort, om artikel 13 i direktiv 2004/48 skal forstås således, at den er til hinder for en national lovgivning, som fastsætter mulighed for at kræve betaling af et beløb svarende til det dobbelte af et passende vederlag, som skulle have været betalt i henhold til en tilladelse til at anvende det pågældende værk (herefter »det hypotetiske vederlag«).

21 Indledningsvis bemærkes, at direktiv 2004/48, således som det fremgår af den tredje betragtning hertil, tilsigter en effektiv anvendelse af de materielle regler om intellektuel ejendomsret i Den Europæiske Union. Således bestemmer dette direktivs artikel 3, stk. 2, bl.a., at de af medlemsstaterne fastsatte foranstaltninger og retsmidler skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning.

22 Selv om det i tiende betragtning til direktiv 2004/48 i denne sammenhæng anføres, at formålet er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked, forholder det sig ikke desto mindre således, at nævnte direktiv, således som det fremgår af dettes artikel 2, stk. 1, finder anvendelse med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt som disse midler er gunstigere for rettighedshaverne. I denne forbindelse fremgår det utvetydigt af syvende betragtning til dette direktiv, at det anvendte begreb »middel« har en generisk karakter, der omfatter beregning af erstatning.

23 Følgelig, og således som Domstolen allerede har fastslået, fastsætter direktiv 2004/48 en minimumsstandard i forhold til håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder og forhindrer ikke medlemsstaterne i at træffe foranstaltninger, der yder bedre beskyttelse (jf. dom af 9.6.2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, præmis 36 og 40).

24 I overensstemmelse med femte og sjette betragtning til samt artikel 2, stk. 3, litra b), i direktiv 2004/48 skal der dernæst med henblik på fortolkningen af direktivets bestemmelser tages hensyn til de forpligtelser, der for medlemsstaterne følger af de internationale konventioner, herunder TRIPs-aftalen, Bernerkonventionen og Romkonventionen, som vil kunne finde anvendelse på tvisten i hovedsagen. Såvel artikel 1 i TRIPs-aftalen som artikel 19 i Bernerkonventionen og artikel 2 i Romkonventionen gør det muligt for de kontraherende stater at give indehaverne af de pågældende rettigheder en mere omfattende beskyttelse end den, der er fastsat i disse respektive instrumenter.

25 Følgelig skal artikel 13, stk. 1, andet afsnit, litra b), i direktiv 2004/48 fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter en indehaver af ophavsrettigheder, der er genstand for krænkelse, af den krænkende part kan kræve, at der ydes erstatning af det lidte tab ved betaling af et beløb, der svarer til det dobbelte af et hypotetisk vederlag.

26 Der kan ikke rejses tvivl om denne fortolkning ved den omstændighed, for det første, at en erstatning beregnet på grundlag af det dobbelte af det hypotetiske vederlag ikke er fuldstændigt proportional med det tab, der reelt er lidt af den krænkede part. Denne karakteristik er nemlig uløseligt forbundet med enhver fast godtgørelse ligesom den, der udtrykkeligt er fastsat i artikel 13, stk. 1, andet afsnit, litra b), i direktiv 2004/48.

27 For det andet kan der heller ikke rejses tvivl ved den nævnte fortolkning ved den omstændighed, at direktiv 2004/48, således som det fremgår af 26. betragtning hertil, ikke har til formål at indføre en pligt til at fastsætte en erstatning, der har karakter af straf.

28 Dels kan den omstændighed, at direktiv 2004/48 ikke indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til at fastsætte en såkaldt »erstatning, der har karakter af straf«, nemlig ikke, i modsætning til, hvad den forelæggende ret synes at mene, anses for et forbud mod at indføre en sådan foranstaltning.

29 Dels, og uden at det er fornødent at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt indførelsen af en såkaldt »erstatning, der har karakter af straf« vil være i strid med artikel 13 i direktiv 2004/48 eller ej, fremgår det ikke, at den bestemmelse, der finder anvendelse i hovedsagen, indeholder en pligt til at betale en sådan erstatning.

30 Det bemærkes således, at den blotte betaling, i tilfælde af en krænkelse af en intellektuel ejendomsret, af den hypotetiske godtgørelse ikke kan sikre en erstatning af hele det reelt lidte tab, eftersom betalingen af denne godtgørelse i sig selv ikke sikrer hverken godtgørelse af eventuelle udgifter i forbindelse med påvisning og efterforskning af mulige handlinger, der udgør en krænkelse, jf. 26. betragtning til direktiv 2004/48, eller erstatning for et eventuelt ikke-økonomisk tab (jf. i sidstnævnte henseende dom af 17.3.2016, Liffers, C-99/15, EU:C:2016:173, præmis 26), og heller ikke betaling af renter af de skyldige beløb. OTK har nemlig under retsmødet bekræftet, at betaling af det dobbelte af det hypotetiske vederlag i praksis svarer til en erstatning, som er mindre end det beløb, indehaveren ville kunne kræve på grundlag af »almindelige principper« som omhandlet i UPAPP's artikel 79, stk. 1, nr. 3, litra a).

31 Det kan ganske vist ikke udelukkes, at erstatning af et tab beregnet på grundlag af det dobbelte af det hypotetiske vederlag i ekstraordinære tilfælde overskrider det reelt lidte tab så klart og betragteligt, at et krav herom vil kunne udgøre et retsmisbrug, som er forbudt ved artikel 3, stk. 2, i direktiv 2004/48. Det fremgår imidlertid af de bemærkninger, som den polske regering fremkom med under retsmødet, at den polske retsinstans ifølge den lovgivning, der finder anvendelse i hovedsagen, i et sådant tilfælde ikke er bundet af kravet fra indehaveren af den krænkede ret.

32 Hvad endelig for det tredje angår argumentet om, at den krænkede part, for så vidt som denne vil kunne beregne erstatningen på grundlag af det dobbelte af det hypotetiske vederlag, ikke længere skal godtgøre, at der foreligger årsagsforbindelse mellem det forhold, der har forvoldt krænkelsen af ophavsrettigheden, og det lidte tab, må det konstateres, at dette argument hviler på en for streng fortolkning af begrebet »årsag«, hvorefter indehaveren af den krænkede ret skal bevise en årsagsforbindelse mellem dette forhold og ikke blot det lidte tab, men ligeledes sidstnævntes nøjagtige størrelse. En sådan fortolkning er imidlertid uforenelig med selve hensigten med en fastsættelse af erstatningen til et fast beløb og følgelig med artikel 13, stk. 1, andet afsnit, litra b), i direktiv 2004/48, som tillader denne slags erstatning.

33 Henset til det foregående skal det stillede spørgsmål besvares med, at artikel 13 i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter indehaveren af en ophavsret, der er genstand for krænkelse, kan kræve af den person, som har krænket denne ret, enten at erstatte det tab, som førstnævnte har lidt, under hensyn til alle relevante aspekter i det foreliggende tilfælde, eller at betale et beløb svarende til det dobbelte af det passende vederlag, som skulle have været betalt ved en tilladelse til at anvende det pågældende værk, uden at denne indehaver skal godtgøre det faktisk lidte tab.

Sagens omkostninger

34 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter indehaveren af en ophavsret, der er genstand for krænkelse, kan kræve af den person, som har krænket denne ret, enten at erstatte det tab, som førstnævnte har lidt, under hensyn til alle relevante aspekter i det foreliggende tilfælde, eller at betale et beløb svarende til det dobbelte af det passende vederlag, som skulle have været betalt ved en tilladelse til at anvende det pågældende værk, uden at denne indehaver skal godtgøre det faktisk lidte tab.

Underskrifter